

งานบุญเบิกบ้าน (ชำชะ) บ้านนาทราย

ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า
จังหวัดเพชรบูรณ์

ปีงบประมาณ 2566

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

คำนำ

งานบุญเบิกบ้าน (ข้าชะ) บ้านนาทราย ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นเอกสารองค์ความรู้ ภายใต้โครงการจัดเก็บข้อมูลทางด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นข้อมูลที่ทีมงานสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ได้จัดทำขึ้นจากการลงพื้นที่ภาคสนาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อให้เยาวชนและประชาชนรุ่นหลังได้รับรู้ถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีตและปัจจุบัน

ทั้งนี้ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารเล่มนี้จะเป็นประโยชน์กับผู้สนใจทั้งหลาย นำองค์ความรู้นี้ไปเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและเล็งเห็นถึงคุณค่าของร่องรอยทางวัฒนธรรมที่คนในอดีตได้สร้างไว้ต่อไป

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม	
เรื่อง งานบุญเบิกบ้าน (ข้าฮะ)	1
วัตถุประสงค์	1
ขอบเขต	1
เป้าหมาย	1
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	1
ความเป็นมา	2
อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบพิธีงานบุญเบิกบ้าน	3
เครื่องดนตรีที่ใช้ในพิธี	4
ช่วงเตรียมงาน	5
ขั้นตอนของพิธี	6
แนวทางการนำไปปฏิบัติใช้	9
ข้อเสนอแนะ	10
บรรณานุกรม	10

องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม
เรื่อง งานบุญเบิกบ้าน (ข้าชะ)
บ้านนาทราย ตำบลวังบาล อำเภอลำเลียง จังหวัดเพชรบูรณ์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการเสาะแสวงหา รวบรวม จัดเก็บความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคลที่เชี่ยวชาญในด้านประเพณีวัฒนธรรมพื้นบ้าน
2. เพื่อจัดทำเป็นเล่มองค์ความรู้สำหรับเผยแพร่ให้แก่เยาวชนและผู้ที่มีความสนใจศึกษาเรียนรู้

ขอบเขต

ศึกษาประวัติความเป็นมาและขั้นตอนการจัดประเพณีงานบุญเบิกบ้าน (ข้าชะ) บ้านนาทราย ตำบลวังบาล อำเภอลำเลียง จังหวัดเพชรบูรณ์

เป้าหมาย

จัดเก็บข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม เรื่อง งานบุญเบิกบ้าน (ข้าชะ) บ้านนาทราย ตำบลวังบาล อำเภอลำเลียง จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อการประยุกต์ใช้งาน และเผยแพร่ให้แก่เยาวชนและผู้ที่มีความสนใจศึกษาเรียนรู้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้องค์ความรู้ด้านวัฒนธรรม เรื่อง งานบุญเบิกบ้าน (ข้าชะ) บ้านนาทราย ตำบลวังบาล อำเภอลำเลียง จังหวัดเพชรบูรณ์
2. ได้สืบสานและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมงานประเพณีพื้นถิ่นและนำองค์ความรู้ที่ได้ไปเผยแพร่สู่ชุมชน
3. ได้องค์ความรู้สำหรับนำไปบูรณาการกับการเรียนการสอน

งานบุญเบิกบ้าน (ข้าฮะ) บ้านนาทราย ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์

ความเป็นมา

บ้านนาทรายเป็นชุมชนหนึ่งที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ของอำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ ประชากรส่วนใหญ่สืบเชื้อสายมาจากชาวลาวเวียงจันทน์และหลวงพระบาง ที่ถูกกวาดต้อนและอพยพจากภัยสงครามมาอยู่ที่เมืองหล่ม (หล่มเก่าในปัจจุบัน) ถึงสามครั้ง (จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3, 2530) ก่อนลงหลักปักฐานก่อตัวเป็นชุมชนบ้านนาทรายในปัจจุบัน และสิ่งที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงรากเหง้าทางวัฒนธรรมอันสืบเนื่องมาจากชาติพันธุ์ลาวล้านช้างที่ยังปรากฏในชุมชนบ้านนาทราย คือ การสืบทอด ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ที่ยังยึดถือปฏิบัติตามฮีตสิบสอง หรือประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว ตลอดจนสำเนียงภาษาของคนในชุมชนยังมีภาษาที่มีสำเนียงพูดคล้ายลาวเวียงจันทน์แม้จะมีทางเสียง ต่างกันไปนิดหน่อยแต่โทนเสียงจะนุ่มนวลเหมือนภาษาอีสานผสมภาษาล้านนา ประกอบกับหลักฐาน ทางโบราณสถาน อย่างเช่น สิม (อุโบสถ) วัดนาทราย ที่ปรากฏภาพวาดจิตรกรรมฝาผนังมีลักษณะ การเคลื่อนไหวของฝ่ายสยามสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ครั้งศึกเจ้าอนุวงศ์ (ธีระวัฒน์ แสนคำ, 2556) และภาพวาดในมุขวิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรม ที่ได้รับอิทธิพลมาจากล้านช้าง เช่น การแห่ปราสาทผึ้ง การนุ่งขึ้นหัวแดงดินก่าน และภาพวาดผู้ชายเป่าแคน เป็นต้น ปัจจุบันชุมชนบ้านนาทรายจึงยังคงสืบ สานประเพณี วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของตนเองที่ถูกสืบทอดมาจากบรรพบุรุษและใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตนในสังคมจนถึงปัจจุบัน

งานบุญข้าฮะหรืองานบุญเดือนเจ็ด เป็นงานบุญที่กลุ่มชาติพันธุ์ลาวได้ยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยอดีต โดยมีจุดประสงค์เพื่อเป็นการปัดรังควานและขับไล่เสนียดจัญไร ตลอดจนเหล่าภูติผีปีศาจหรือสิ่งชั่วร้ายให้ออกไปจากหมู่บ้าน คำว่า ข้าฮะ ก็คือ ข้าระ ที่หมายถึง การล้างให้สะอาด และยังเป็นการเลี้ยงส่งบรรดาพวกผีปีศาจต่าง ๆ ที่เข้ามากินปีให้ออกไปจากหมู่บ้านนาทราย และยังเป็นการช่วยเสริมสิริมงคลให้กับผู้คนในชุมชนด้วยเช่นกัน เนื่องจากในอดีตบ้านนาทรายมีเหตุการณ์เกิดโรคห่าระบาดหนักจึงทำให้ผู้คนในหมู่บ้านล้มตายเป็นจำนวนมาก ชาวบ้านพากันหนีตายแยกย้ายกันเข้าป่าไปอยู่ที่ป่าภูปูน จนเจ้าบ้านนาทราย (เจ้าพ่ออู่คำ) ต้องเดินทางไปรับชาวบ้านที่หนีตายไปนั้นกลับเข้ามาอยู่ในหมู่บ้าน หลังจากที่ได้รับชาวบ้านกลับมาแล้ว เจ้าบ้านก็ทำพิธีเบิกบ้าน (ข้าฮะ) ไล่พวกผีปีศาจให้ออกไปจากหมู่บ้าน โดยบรรดาเจ้าพ่อเจ้าแม่ใช้ดาบไม้เรียวหวายเขี่ยต้นไม้ไล่พวกผีปีศาจให้ออกไป ตั้งแต่นั้นมาก็ได้กำหนดให้มีการทำบุญเบิกบ้าน (ข้าฮะ) จนถึงปัจจุบันนี้

อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบพิธีงานบุญเบิกบ้าน

1. ชั้นเชิญเจ้าพ่อเจ้าแม่ ประกอบด้วย ชั้น 5 (กรวยดอกไม้ธูป 5 กรวย ห่อนิมนต์กรวยแหลม 1 กรวย เทียนไขสีขาว 2 เล่ม เทียนสีเหลืองเล็ก 2 เล่ม) ชั้น 8 (กรวยดอกไม้ธูป 8 กรวย ห่อนิมนต์กรวยพับเป็นรูปสี่เหลี่ยม 1 กรวย เทียนไขสีขาว 2 เล่ม เทียนสีเหลืองเล็ก 2 เล่ม)

ชั้นเชิญเจ้าพ่อเจ้าแม่

2. ชั้นข้าชะ ประกอบด้วย ชั้น 5 (กรวยดอกไม้ธูป 5 กรวย ห่อนิมนต์กรวยแหลม 1 กรวย เทียนไขสีขาว 2 เล่ม เทียนสีเหลืองเล็ก 2 เล่ม) ชั้น 8 (กรวยดอกไม้ธูป 8 กรวย ห่อนิมนต์กรวยพับเป็นรูปสี่เหลี่ยม 1 กรวย เทียนไขสีขาว 2 เล่ม เทียนสีเหลืองเล็ก 2 เล่ม)

3. ชั้นหมาก ประกอบด้วย จีบหมาก จีบพลู ยาเส้น สีเสียด

4. ชั้นทำนํ้ามนต์ ประกอบด้วย กรวยดอกไม้ธูปเทียน เทียนนํ้ามนต์ เครื่องนํ้ามนต์ (ใบเงิน ใบทอง ใบหมากผู้ ใบพลับพลึง (ว่านโชน) ส้มป่อย)

ชั้นทำนํ้ามนต์

5. ชั้นอาราธนาศีลพระ ประกอบด้วย จานใส่ ดอกไม้ ธูป เทียน

6. ห่อนิมนต์มีทั้งแบบก้นแหลมและก้นแบน ประกอบด้วย กรวยใบตอง ใส่ดอกไม้ ธูป

7. กรวยดอกไม้ถวายปัจจัยพระ ประกอบด้วย กรวยกระดาษ ดอกไม้ ธูป ของเงิน กล่องไม้ขีด)

กรวยดอกไม้ถวายปัจจัยพระ

8. เหล้า 40 น้ำเปล่า

9. กระทง 9 ห้อง รูปสี่เหลี่ยมทำจากกาบกล้วย ในกระทงประกอบด้วย เครื่องร้อย เครื่องพัน รูปปั้น (เทวดา ช้าง ม้า วัว ควาย คน รถ) ข้าวดำ (ข้าวเหนียวคลุกกับถ่านหรือหมื่นหม้อ) ข้าวแดง (ข้าวเหนียวคลุกกับปูนกินหมาก) ยามวน จอกน้ำ จอกเหล้า พริก เกลือ มะเขือ ปลาร้า เทียนไข แกงส้ม (ใบมะขาม) แกงหวาน (ใบฟักทอง) จีบหมาก จีบพลู ยาเส้น สีเสียด ยามวน

กระทง 9 ห้อง

เครื่องดนตรีที่ใช้ในพิธี

- 1) แคน จะมีท่อนิมนต์เหน็บอยู่
- 2) ขลุ่ย
- 3) ฉาบ
- 4) กลองปี่ จะมีท่อนิมนต์เหน็บอยู่

เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบพิธี

ช่วงเตรียมงาน

ช่วงเช้าของวันพฤหัสบดีที่ 18 มิถุนายน 2558 กลุ่มร่างทรงของเจ้าพ่อเจ้าแม่ กวนจ้าว แม่แตง และชาวบ้านนาทรายเริ่มเดินทางมายังศาลาการเปรียญ วัดศรีมงคล (บ้านนาทราย) ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ ช่วยกันจัดเตรียมข้าวของที่จะใช้ในงานบุญเบิกบ้าน โดยได้มีการแบ่งงานกันทำดังต่อไปนี้

1. จัดเตรียมของ

1.1 กลุ่มแม่แตงและผู้หญิงในหมู่บ้านจะร่วมกันจัดเตรียม ชันเจ้าพ่อ ชันข้าชะ ห่อนิมนต์ ชันหมาก กรวยดอกไม้ถวายปัจจัยพระ สิ่งของที่จะใส่ลงในกระทง 9 ห้อง ชันทำน้ามนต์

1.2 กลุ่มกวนจ้าวและผู้ชายในหมู่บ้านก็จะช่วยกันทำกระทง 9 ห้อง หลังจากนั้นชาวบ้านจะช่วยกันนำสิ่งของใส่ลงไปในกระทง ประกอบด้วย เครื่องร้อย เครื่องพัน รูปปั้น (เทวดา ช้าง ม้า วัว ควาย คน รถ) ข้าวดำ (ข้าวเหนียวคลุกกับถ่านหรือหมันหม้อ) ข้าวแดง (ข้าวเหนียวคลุกกับปูนกินหมาก) ยามวน จอกน้ำ จอกเหล้า พริก เกลือ มะเขือ ปลาร้า เทียนไข แกงส้ม (ใบมะขาม) แกงหวาน (ใบฟักทอง) จีบหมาก จีบพลู ยาเส้น สีเสียด ยามวน

กลุ่มแม่แตงจัดเตรียมขันดอกไม้

2. จัดสถานที่

กวนจ้าวช่วยกันจัดสถานที่ด้านบนศาลาการเปรียญนำเสื่อมาปูลาดยาว แล้วนำข้าวของเครื่องใช้ของเจ้าพ่อมาจัดวางเรียงกันโดยเริ่มจากเจ้าพ่อองค์ใหญ่ไปทางค์เล็กตามลำดับ

ข้าวของเครื่องใช้ของเจ้าพ่อ

ขั้นตอนการประกอบพิธี

1. พิธีทางศาสนา (พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์เย็น)

เมื่อเวลาประมาณ 18.00 น. ร่างทรงเจ้า กวนจ้าว แม่แต่ง ชาวบ้านเริ่มเดินทางมาร่วมตัวกันที่ศาลาการเปรียญ เพื่อจะเริ่มพิธีกรรมทางศาสนา ซึ่งทางชาวบ้านได้นิมนต์พระสงฆ์จากวัดศรีมงคล (บ้านนาทราย) จำนวน 2 รูป และวัดศรีฐาน (บ้านวังบาล) จำนวน 3 รูป เมื่อพระภิกษุสงฆ์มาพร้อมเพียงกันที่ศาลาการเปรียญเป็นที่เรียบร้อย ชาวบ้านก็กลั่นฆ้อง 9 ครั้ง ต่อด้วยมีคณายกเชิญร่างทรงของเจ้าพ่อองค์ใหญ่เป็นผู้จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย มีคณายกจึงเริ่มอาราธนาศีล พระภิกษุสงฆ์ให้ศีล มีคณายกอาราธนาพระปริตร พระภิกษุสงฆ์สวดเจริญพระพุทธมนต์ ตามด้วยสวดจุลชัยยะมงคลคาถา (บทสวดที่ใช้สวดในงานบุญเบิกบ้าน) พระภิกษุสงฆ์ประพรมน้ำพระพุทธมนต์ให้กับ กระทรง 9 ห้อง ร่างทรงเจ้า กวนจ้าว แม่แต่ง และชาวบ้านที่มาร่วมงาน มีคณายกนำกล่าวคำถวายปัจจัย พระภิกษุสงฆ์ให้พร มีคณายกนำกราบพระอีกครั้ง ถือเป็นอันเสร็จพิธีทางศาสนา

ร่างทรงของเจ้าพ่อองค์ใหญ่เป็นผู้จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย

พระภิกษุสงฆ์ประพรมน้ำพระพุทธมนต์ให้กับ กระทง 9 ห้อง ร่างทรงเจ้า กวนจ้ำ แม่แต่ง และชาวบ้านที่มาร่วมงาน

2. พิธีเกี่ยวกับเจ้าพ่อ

หลังจากที่เสร็จพิธีกรรมทางศาสนาชาวบ้านก็พักผ่อนพูดคุยกันตามอัธยาศัย จนถึงเวลาประมาณ 19.00 น. ร่างทรงของเจ้าพ่อเจ้าแม่เริ่มขึ้นมารวมตัวกันบนศาลาการเปรียญ ซึ่งกวนจ้ำได้จัดไว้ให้นั่งเรียงกันตามลำดับเจ้าองค์ใหญ่ไปหาเจ้าองค์เล็ก เมื่อมาครบแล้วหมอแคนเริ่มเป่าแคน ตามด้วยหมอซ้อง หมอกลอง หมอฉาบ ตีบรรเลง ไปด้วย

2.1 เชิญเจ้าลงมาประทับทรง

ร่างทรงของเจ้าพ่อองค์ใหญ่เริ่มจุดเทียนตั้งที่ชั้นเจ้าพ่อ (ชั้น 5 ชั้น 8) แล้วถือขันเจ้าพ่อยกขึ้นบอกกล่าวเจ้าพ่ออยู่คำ พร้อมทั้งกล่าวเชิญเจ้าพ่อหลวงพิชัยลงมาประทับร่าง แล้วก็ส่งขันเจ้าพ่อให้กับร่างทรงของเจ้าพ่อเจ้าแม่คนต่อไปตามลำดับ จนถึงร่างทรงเจ้าคนสุดท้าย ซึ่งในวันนี้มีร่างทรงเจ้าพ่อมาร่วมงานจำนวน 13 คน ร่างทรงเจ้าคนสุดท้ายก็จะส่งขันเจ้าพ่อย้อนกลับมาให้กับร่างทรงเจ้าพ่อหลวงพิชัย ซึ่งแต่ละองค์เมื่อรับขันเจ้าพ่อก็จะยกขึ้นดังกล่าวขึ้นเหนือหัวก่อนจะส่งกลับ ร่างทรงเจ้าพ่อหลวงพิชัยรับขันเจ้าพ่อแล้ววางลงไว้ด้านหน้าของตนเอง

2.2 ถวายเหล้าให้กับเจ้าพ่ออยู่คำ

จากนั้นร่างทรงเจ้าพ่อหลวงพิชัยหิบบวดเหล้า 40 รินใส่แก้วถวายให้เจ้าพ่ออยู่คำโดยใช้มือข้างขวาแตะไปที่แก้วเหล้าแล้วยกมือซ้ายขึ้นมาป้องที่ใบหูข้างซ้าย แล้วก็รินเหล้าใส่แก้วอีกใบหนึ่งส่งไปให้ร่างทรงเจ้าคนอื่นกันคนละครึ่ง

หลังจากที่รินเหล้าถวายเจ้าพ่ออยู่คำเสร็จแล้ว ร่างทรงเจ้าพ่อทั้งหมดก็กราบลงที่พื้น 3 ครั้ง พนมมือขึ้นกล่าวเชิญเจ้าแต่ละองค์ลงมาประทับร่าง แล้วกราบลงไปที่พื้นอีก 3 ครั้ง

2.3 บรรดาเจ้าพ่อเจ้าแม่แต่งองค์ทรงเครื่อง

ร่างทรงเจ้าพ่อหลวงพิชัย และเจ้าองค์อื่นหิบบวดลุกขึ้นไปนุ่ง เมื่อนุ่งผ้าเสร็จก็พากันนั่งลง หิบบวดมามัดเอว ใส่เสื้อ และนำผ้าพาดบ่าซึ่งจะพาดองค์ละ 2 ผืน ตามด้วยนำผ้าพันที่ศีรษะ ในระหว่างที่เจ้าพ่อนำผ้าพันที่ศีรษะอยู่นั้น ก็มีเจ้าพ่อขุนไทรถือผ้าพันศีรษะพนมมือขึ้นพร้อมกับร้องขึ้นว่า "โห.....หิ้ว"

2.4 เจ้าแต่ละองค์ยกขันชาสะบอกกล่าวเจ้าพ่ออยู่คำ

เมื่อบรรดาเจ้าพ่อแต่งองค์ทรงเครื่องเสร็จแล้ว เจ้าพ่อหลวงพิชัยก็หิบบวดขันชาสะมาจุดเทียนตั้งที่ขันชาสะ (ขัน 5 ขัน 8) แล้วก็ยกขันชาสะขึ้นบอกกล่าวเจ้าพ่ออยู่คำว่าจะเริ่มทำพิธี "ชาสะบ้านชาสะเมือง" ของหมู่บ้าน แล้วก็ส่งขันชาสะนั้นให้เจ้าพ่อองค์อื่นตามลำดับ แล้วเจ้าพ่อหลวงพิชัยก็รินเหล้า 40 ใส่แก้ว แล้วยกแก้วเหล้านั้นขึ้นบอกกล่าวเจ้าพ่ออยู่คำ แล้วก็ห็นมาส่งแก้วเหล้านั้นให้กับหมอแคน และกวณจ้ำกีนกัน จนเมื่อขันชาสะที่ส่งไปย้อนกลับมาถึงร่างทรงเจ้าพ่อหลวงพิชัยรับขันชาสะวางลงไว้ด้านหน้าของตนเอง

2.5 การส่งกระทง 9 ห้อง

หลังจากที่เจ้าพ่อเจ้าแม่ทั้งหมดยกขันชาชะกันแล้ว เจ้าพ่อหลวงพิชัยก็เรียกกว่นเจ้าเข้าไปหา บอกให้กว่นเจ้ากับชาวบ้านเข้าไปจุดเทียนที่กระทง 9 ห้อง โดยจะจุดเทียนตั้งตรงกลางของกระทงก่อน แล้วก็จุดเทียนที่มัดกับไม้ปักไว้รอบกระทงด้านละ 9 เล่ม สลับสีดำกับสีแดง ชาวบ้านเรียกว่า "9 กว่า 9 หาย" ในระหว่างที่ทำพิธีอยู่นั้นเทียนที่ชั้นเจ้าพ่อใกล้จะหมด เจ้าพ่อหลวงพิชัยก็ได้จุดเทียนต่อ

เมื่อกว่นเจ้ากับชาวบ้านช่วยกันจุดเทียนที่กระทง 9 ห้อง เสร็จแล้ว ช่วยกันถือกระทงนั้นลงจากศาลาการเปรียญไปวางที่บริเวณลานวัดซึ่งจะมีกองทรายเล็ก ๆ เทกองไว้ 4 กอง โดยจะวางกระทงด้านในของกองทราย กลุ่มเจ้าพ่อเจ้าแม่นำโดยเจ้าพ่อหลวงพิชัยยืนถือดาบบริเวณพื้นที่ด้านหน้าทิวกระทง ในระหว่างนี้ เจ้าพ่อเจ้าแม่องค์อื่น ๆ นำข้าวเหนียวที่นึ่งแล้วปั้นเป็นก้อนถือมาลูบตามตัวของชาวบ้านที่นั่งพนมมืออยู่ด้านข้างของบริเวณนั้น ซึ่งตอนที่นำข้าวเหนียวลูบตามตัวนั้นเจ้าพ่อเจ้าแม่ก็จะพูดเปิดเป่าสิ่งชั่วร้ายออกจากตัวของชาวบ้านจนครบหมดทุกคน นำปั้นข้าวเหนียวนั้นไปแบ่งใส่ลงไปในกระทงที่วางอยู่ แล้วก็จะเดินไปยืนรอที่ด้านหลังของเจ้าพ่อหลวงพิชัย

จากนั้นเจ้าพ่อหลวงพิชัยก็เดินถือดาบมายืนบริเวณด้านหน้าของกระทงพร้อมกับถือดาบยกขึ้นพนมมือ แล้วนำดาบตีกระทงกัน ตามด้วยพ่อนดาบเดินไปรอบ ๆ กระทง โดยระหว่างที่พ่อนจะวาดดาบไปมาอยู่เหนือกระทงไปจนครบรอบ แล้วก็ยื่นดาบส่งให้เจ้าพ่อขุนไทรพ่อนดาบเดินรอบกระทงจนครบรอบ เจ้าพ่อขุนไทรก็ส่งดาบนั้นให้เจ้าพ่อขุนจวบพ่อนดาบรอบกระทง ซึ่งในระหว่างที่พ่อนดาบไปรอบ ๆ กระทง เจ้าพ่อขุนจวบจะใช้ดาบนั้นกวาดกองทรายที่อยู่นอกกระทงใส่ลงไปในกระทงนั้นด้วย หลังจากพ่อนดาบเสร็จก็ส่งดาบคืนให้กับเจ้าพ่อหลวงพิชัย จากนั้นเจ้าพ่อขุนละครก็ถือไม้เรียวหวายพ่อนไปรอบ ๆ กระทง ส่วนเจ้าพ่อเจ้าแม่องค์อื่น ๆ พ่อนไปรอบ ๆ กระทง พร้อมกับจับผ้าพาดบ่ามาปิดกวาดที่ร่างกายชาวบ้านที่นั่งพนมมืออยู่ในบริเวณนั้นด้วย

หลังจากเสร็จพิธีตรงบริเวณนี้แล้ว กว่นเจ้าและชาวบ้านก็ช่วยกันถือกระทง 9 ห้อง โดยนำไปวางไว้ที่จุดที่วางกระทงทั้ง 4 ทิศของหมู่บ้าน ซึ่งจะเป็นบริเวณจุดเดียวกับที่ปักทุ่งตอนสงกรานต์เจ้าพ่อ ตอนที่ถือกระทงไปนั้นจะมีเจ้าพ่อเจ้าแม่เดินตามกระทงนั้นไปแล้วจับผ้าพาดบ่าปิดกวาดไปตลอดทาง เมื่อถึงที่วางกว่นเจ้าและชาวบ้านก็วางกระทงลงและจุดเทียนเล่มที่ดับ เจ้าพ่อเจ้าแม่จับผ้าพาดบ่าปิดกวาดไปที่กระทงพร้อมกับพูดไล่สิ่งชั่วร้ายให้ออกไปจากหมู่บ้านถือเป็นอันเสร็จการส่งกระทง

2.6 เชิญเจ้าออกจากร่างทรง

หลังจากที่ส่งกระทงเสร็จแล้ว เจ้าพ่อเจ้าแม่ก็เดินทางกลับมายังศาลาการเปรียญ บอกกล่าวเชิญเจ้าพ่อเจ้าแม่ออกจากร่างทรงของตนเอง แล้วเปลี่ยนเครื่องทรงพับเก็บ และแยกย้ายกันกลับบ้าน ถือว่าเป็นอันเสร็จงานบุญเบิกบ้าน (ข้าชะ) ของบ้านนาทรายประจำปี 2558 เป็นที่เรียบร้อย

แนวทางการนำไปปฏิบัติใช้

1. เผยแพร่ให้กับผู้ที่สนใจ นักศึกษา และประชาชนทั่วไป
2. บูรณาการกับการเรียนการสอน รายวิชา HSSD401 ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอน (มคอ. 3 หมวดที่ 5) สัปดาห์ที่ 4 บทที่ 2 เทคนิคการวิจัยประเภทต่าง ๆ ในงานพัฒนาสังคม เป็นการบรรยายโดยการยกตัวอย่างงานวิจัยและเทคนิคการเก็บข้อมูลภาคสนาม ในกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยยกตัวอย่างกรณีศึกษา เช่น การลงพื้นที่เก็บรวบรวมองค์ความรู้เรื่อง งานบุญเบิกบ้าน (ข้าชะ) บ้านนาทราย ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการลงพื้นที่ ทบทวน ข้อมูลให้ครบถ้วนทุกอำเภอในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อให้เยาวชนรุ่นหลังได้
ใช้ศึกษาหาความรู้ สืบต่อจากรุ่นสู่รุ่นต่อไป

บรรณานุกรม

- เขียน วันเมฆ. อายุ 87 ปี บ้านเลขที่ 65 บ้านนาทราย หมู่ 2 ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า
จังหวัดเพชรบูรณ์, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2558.
- คำ วันเมฆ. อายุ 84 ปี บ้านเลขที่ 65 บ้านนาทราย หมู่ 2 ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า
จังหวัดเพชรบูรณ์, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2558.
- เข้า วันคง. อายุ 73 ปี บ้านเลขที่ 81 บ้านนาทราย หมู่ 2 ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า
จังหวัดเพชรบูรณ์, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2558.
- ซุง ดวงอุปะ. อายุ 77 ปี บ้านเลขที่ 146 บ้านนาทราย หมู่ 3 ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า
จังหวัดเพชรบูรณ์, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2558.
- น้อม ท่อนแก้ว. อายุ 73 ปี บ้านเลขที่ 36 บ้านนาทราย หมู่ 3 ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า
จังหวัดเพชรบูรณ์, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2558.
- หนูพิน สง่าลี. อายุ 66 ปี บ้านเลขที่ 12 บ้านนาทราย หมู่ 3 ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า
จังหวัดเพชรบูรณ์, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2558.
- บัวศรี วันแจ้ง. อายุ 66 ปี บ้านเลขที่ 113 บ้านนาทราย หมู่ 3 ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า
จังหวัดเพชรบูรณ์, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2558.
- เปลื้อง นันทะกุล. อายุ 79 ปี บ้านเลขที่ 122 บ้านนาทราย หมู่ 2 ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า
จังหวัดเพชรบูรณ์, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2558.
- พัต ใจเมฆา. อายุ 85 ปี บ้านเลขที่ 62 บ้านนาทราย หมู่ 2 ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า
จังหวัดเพชรบูรณ์, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2558.
- พูน วันเมฆ. อายุ 79 ปี บ้านเลขที่ 55 บ้านนาทราย หมู่ 2 ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า
จังหวัดเพชรบูรณ์, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2558.
- เพชร จันทรเกิด. อายุ 70 ปี บ้านเลขที่ 71 บ้านนาทราย หมู่ 3 ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า
จังหวัดเพชรบูรณ์, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2558.
- เพียง ชัดมัน. อายุ 76 ปี บ้านเลขที่ 90 บ้านนาทราย หมู่ 2 ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า
จังหวัดเพชรบูรณ์, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2558.
- เสมียน เกษามูล. อายุ 60 ปี บ้านเลขที่ 85 บ้านนาทราย หมู่ 3 ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า
จังหวัดเพชรบูรณ์, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2558.
- ห่วย บุตรศรี. อายุ 77 ปี บ้านเลขที่ 87 บ้านนาทราย หมู่ 2 ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า
จังหวัดเพชรบูรณ์, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2558.
- อวย วันยศ. อายุ 71 ปี บ้านเลขที่ 87 บ้านนาทราย หมู่ 2 ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า
จังหวัดเพชรบูรณ์, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2558.

